

David Stejskal ...

... tradiční tesařské technologie

David Stejskal

Se narodil 8. května 1975 v Pardubicích. Tesařskému řemeslu se poté vyučil ve stavební huti Petra Růžičky, která se dlouhodobě zaměřuje na rekonstrukce a především restaurování stropních a střešních konstrukcí historických staveb. Rozhodnutí věnovat se tesařskému řemeslu nebylo jednorázové, ale zrálo postupně několik let, přičemž mu předcházelo vyučení v oboru Mechanik seřizovač a zaměstnání v několika různých firmách. Rozhodující bylo setkání s mistrem Růžičkou v roce 1999, které předznamenalo několikaletou spolupráci a společné působení při realizaci zakázek jeho huti. Mezi nimi je třeba zmínit posílení konstrukcí podlah a stropů kaple svatého Kříže na Karlštejně, opravu krovu kostela Všech svatých v Praze Slivenci, stavbu vrátku ke zvedání zvonu podle plánů z poloviny 15. století a v neposlední řadě i stavbu několika historických šlapacích jeřábů. Od roku 2004 realizuje nejručnější stavby také sám, přičemž si vychovává vlastní učně, jako je Filip Lvala a Albert Šlouf. Společně se podíleli na opravách krovu Úprkova domu v Kněždubě, památkově chráněného domu v Ruprechtově a na opravě roubené stodoly v Ubušíně a dalších.

Charakteristickým znakem práce Davida Stejskala je hluboká znalost tradiční podoby řemesla, která se projevuje nejen precizním ovládnutím technologie, ale též důvěrnou znalostí její historické podoby. Svoje znalosti získal nejen při práci na konkrétních zakázkách, ale též studiem literatury a historických konstrukcí i archeologických památek. Na pravidel-

Postavme si jeřáb
Mezi zajímavé realizace, na nichž se David Stejskal podílel s hutí Petra Růžičky, byla stavba dřevěného

jeřábu podle vyobrazení ve Velislavově bibli z poloviny 14. století. Stavba proběhla v roce 2006, a to přímo na nádvoří Pražského hradu, kde ji mělo možnost zhlédnout a obdivovat množství domácích i

zahraničních návštěvníků. Celá akce byla pojata jako historická rekonstrukce, a to včetně vytvoření návrhu, který sice pro účely schválení úřady existoval i na papíře, ovšem pro účely stavby byl vyměřen v měřítku 1:1 přímo na stavební ploše tzv. kružnicovou metodou obvyklou právě ve středověku. Součástí příprav byla také projekce srdce jeřábu, rozměrného šlapacího kola,

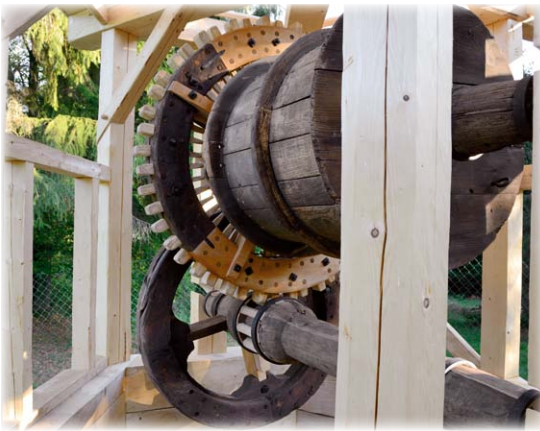
jehož rozměr musel odpovídat váze kamenných kvádrů, které měl jeřáb při stavbě zvedat. Stejně jako projekce i stavba probíhala v duchu tradice, kmeny byly pokáceny sekyrou a otesány, případně rozřezány dvoumužnou rámovou pilou, desky na bednění kola byly zase štípany z dřevěných klátů. Všechny spoje byly zajištěny dřevěnými kolíky, hmoždinkami a klínky. Nevelký počet kovových částí: třmeny, osy, zápusťky vykoval kovářský mistr. Jeřáb prošel úspěšně praktickou zátěžovou zkouškou a stal se nejen velkou atrakcí severního dvorku Pražského hradu, ale též platným pomocníkem při stavbě gotického oblouku, který se zde v rámci odborného workshopu stavěl.

ných setkáních evropských tesařů ve francouzské Normandii měl možnost seznámit se s nejrůznějšími tesařskými tradicemi i nástroji. V praxi si ověřil přednosti japonských pil i praktičnost švédské univerzální hrubovací sekyry. Současně však také dospěl k přesvědčení, že je nutné zachovat regionální podobu tesařské tradice, jakož i nástroje, kterými byla vytvářena. Dle jeho mínění není totiž možné provádět rekonstrukce historických tesařských konstrukcí a používat při tom nástroje a tím pádem i technologie, které jsou časově i prostorově značně vzdálené.

Ve své tesařské praxi proto klade velký důraz na to, aby časový horizont vzniku stavby nebo tesařské konstrukce byl shodný s použitou textologií a nástroji. Pro období středověku tak využívá tesání tzv. nízkou prací, kdy kmen leží na zemi a hrubování i lícování probíhá jedinou sekerou hlavatkou na dlouhém topírku. Od poloviny 14. století se rozšířil nový způsob práce tzv. na kozách, při němž je kmen uložen na dřevěných podstavcích kozách, takže tesař při lícování pracuje se sekerou ve výšce boků a může proto používat šířičinu s krátkým topírkem. Při hrubování hlavatkou oproti tomu musí stát na kládě, takže pracuje téměř metr nad zemí. Podobně když nastane potřeba podélného pūlení širších kmenů nebo získání fošen, používá nikoli katr, ale lešení a dvoumužnou pilu, s níž si dokáže potřebný materiál připravit.

Tesání trámů a řezání prken totiž není v podání D. Stejskala jen samoúčelná póza, jak jsme toho dnes bohužel často svědky, když se sekerou lícují na katru uřezané trámy „aby to vypadalo“, ale praktická součást technologie, kterou je možné zpracovávat i mírně zakřivené kmeny. Díky znalosti měření v systému nacvrnkávaných os může zpracovat takto získaný materiál jakkoli by byl i křivý. Současně si může vynést osy potřebné pro šikmé řezy na krokvicích v nárožích a úžlabích střech. Samostatnou kapitolu pak tvoří opravy a náhrady starších trámů, k čemuž důsledně používá celodřevěné nastavovací spoje, které dle jeho mínění mají lepší mechanické a často i estetické vlastnosti. Těchto zásad se drží i tam, kde je spoj třeba vytvořit v těžko přístupném místě s návazností na další konstrukční prvky, což zvyšuje pracnost i časovou náročnost opravy, která mnohonásobně převyšuje dobu, za níž by stejná konstrukce mohla být provedena jako zcela nová. Na druhé straně však tímto způsobem zůstává zachováno maximum původního materiálu, jakož i jeho vypovídací hodnota, což je hlavní krédo práce D. Stejskala.

David Stejskal
Tradiční tesařské technologie
530 03 Pardubice, Dašická 1204
mob. +420 603 921 265
rystupije@volny.cz